

WWF

SÄRTRYCK

NUMMER 1

2014

WWF EKO

Brännpunkt

Magnus Emfel, senior advisor Green Finance, WWF International

Foto: Jann Lipka

I juni 2005 myntade en statlig utredning begreppet ”bilen, biffen, bostaden”. Andemeningen var att visa hur de svenska hushållens konsumtion kunde bli mer hållbar. Nu är det dags att komplettera denna trio med ett fjärde ”B”: börsen. Genom finansmarknadens globala karaktär äger alla sparare och investerare en del av världens kol-, olje- och gasreserver. En del kan du välja bort. En del väljer andra åt dig.

DU ÄGER!

Visste du att fastighetsbubblan på finansmarknaden riskerar att följas av en ”fossilbubbla”? Analyser från den brittiska tankesmedjan Carbon Tracker visar att 60–80 procent av de reserver av kol, olja och gas som ägs av börsnoterade bolag världen över inte kan förbrukas om vi ska lyckas hejda den globala uppvärmningen. Konsekvensen av detta blir att värdet på så gott som alla börsnoterade energibolag kommer att sjunka dramatiskt.

Visste du dessutom att varje svensk pensionssparare äger 93 ton koldioxid genom sitt sparande i AP-fonderna? Det är nio gånger mer än de utsläpp på 10 ton koldioxid per capita som svensk konsumtion stod för under 2012.

En WWF-analys visar att de svenska AP-fonderna har 32 miljarder kro-

nor investerade i 133 av de 200 mest koldioxidintensiva bolagen på världens börser. Dessa bolag har bokfört, men ännu inte utvunnit, enorma mängder fossila reserver av kol, olja och gas i sina balansräkningar. Om dessa reserver utvinns och förbränns kommer utsläppen av koldioxid att bli fyra gånger högre än vad klimatet klarar för att hålla den globala uppvärmningen under två grader.

För en genomsnittlig svensk lönstagare går 149 kr per månad till att upprätthålla AP-fondernas ägande i de 133 fossilbolagen. Sammantaget omfattar AP-fondernas ägarandel i de fossila reserverna 625 miljoner ton koldioxid. Utslaget på alla pensionsberättigade i det svenska pensionsystemet utgör detta innehav en tillgång på 4 776 kr per person – och en

skuld på 93 ton koldioxid per person. Men om denna tillgång ska kunna omvandlas till avkastning, måste de fossila reserverna utvinns och konsumeras, det vill säga förbrännas. Här har vi alltså en potentiell klimatskuld som är nästan tio gånger större än de årliga utsläppen per capita orsakade av svensk konsumtion.

AP-fonderna är inte ensamma om att investera i energibolag som huvudsakligen utvinns fossila bränslen. Totalt kapital från svenska fonder, banker och försäkringsbolag som investerats utanför Sverige uppgår till cirka 2 300 miljarder kronor, enligt en analys gjord av konsultfirman PwC på uppdrag av WWF. 370 miljarder (9 procent) av detta kapital är investerat i energisektorn, vilket huvudsakligen innebär fossil energi.

Privata aktörer på den globala finansmarknadens fossildominerade börser förvaltar mer kapital än de statliga AP-fonderna och fyra gånger mer inom energisektorn. Konsekvenserna av detta förhållande blir att den genom-snittlige svenske spararens totala klimatskuld kan vara så hög som 1 000 ton koldioxid per person, vilket motsvarar 100 gånger mer än utsläppen per år som genereras av vår konsumtion i Sverige.

Till detta kommer de statligt kontrollerade utvecklingsbankerna där Sverige är en av bidragsgivarna, till exempel Världsbanken, Europeiska Investeringsbanken (EIB) och Europeiska banken för rekonstruktion och utveckling (EBRD).

En analys av dessa bankers långivning i Västra Balkan – som WWF gjort tillsammans med flera andra miljöorganisationer – kom fram till att dessa banker under de senaste fem åren lagt 32 gånger mer medel på att finansiera fossil energi än modern förnybar energi med undantag av storskalig vattenkraft.

Låser världen i fossilt beroende

Problemet med alla dessa kapitalflöden är att de låser världen i ett fossilt beroende genom att de investeringar som görs inom exempelvis energiproduktion och transportsystem har en ekonomisk livslängd på flera decennier. I stället för att vara en drivkraft i omställningen till en hållbar framtid för alla, får dessa investeringar – i kombination med befolkningsökning och en traditionell tillväxtmodell – dramatiska följder för allt levande på jorden.

Forskarnas budskap har aldrig varit tydligare än när FNs klimatpanel IPCC samlades i Stockholm i september 2013: klimatet förändras snabbare, mer intensivt och i en aldrig tidigare noterad takt, och det är människan som med 95 procents sannolikhet har orsakat klimatföränd-

ringarna. Det betyder att vi nu har en gedigen kunskap och ännu starkare vetenskapliga bevis att luta oss emot. Vi måste agera utifrån de fakta och den kunskap som presenterats i den nya IPCC-rapporten.

Den 7 april 2014 kommer IPCC att följa upp med en rapport som analyserar de drivkrafter som ligger bakom de ökande koldioxidutsläppen och den globala uppvärmningen. För första gången kommer IPCC att analysera den avgörande roll som finansmarknaden har för att göra det möjligt att ställa om från en fossilberoende energiproduktion till en förnybar. Ett faktum är att en omställning av världens energisystem inte är möjlig utan en förändring i världens aktieportföljer.

Ingen brist på lösningar

Det råder ingen brist på lösningar för energiomställningen. Det råder heller ingen brist på lösningar för att investera i den omställning som världen behöver. Analysmodeller för riskhantering finns. Strategier för finansportföljer som bygger på fossilfria investeringar används redan och ger samma eller till och med bättre avkastning än de traditionella. ”Gröna obligationer” för finansiering av klimatsmart infrastruktur och statliga lånegarantier som minskar risken på nya marknader har använts länge. Finansieringsmodeller som bygger på leasing tillämpas exempelvis för solpaneler, vilket gör att husägaren betalar en månadsavgift som täcker kapitalkostnaden.

Det finns dessutom gott om exempel och analyser som visar på potentialen med att investera i en omställning – och att göra det nu. Potentialen för lönsam energieffektivisering är långt ifrån uppnådd. Förnybar energi kan ge befolkningen i världens utvecklingsländer snabbare tillgång till modern energi och samtidigt förhindra de 150 000 dödsfall som enligt Världshandelorganisatio-

nen (WHO) varje år sker i förtid till följd av användning av fossila bränslen. Det internationella energiorganet International Energy Agency (IEA) gör bedömningen att investeringarna måste ha kommit igång med full kraft senast år 2017 för att en omställning till 2050 ska lyckas. Och den så kallade Stern-rapporten visar att det bara blir mer kostsamt ju senare vi startar.

Därför vänder sig WWF med en uppmaning till:

- **riksdagens ledamöter** – i synnerhet Pensionsgruppen som består av Moderaterna, Folkpartiet, Centern, Kristdemokraterna och Socialdemokraterna – att ge AP-fonderna i uppdrag att bidra till den globala uppskalningen av förnybar energi och säkra en kapitalförvaltning som överensstämmer med klimatforskningens slutsatser, det vill säga håller sig inom ramen för målet på max två graders global temperaturhöjning, det så kallade tvågradersmålet.

- **regeringen** – att, inom ramen för sin roll i utvecklingsbankerna, agera för att stoppa utlåning till klimatskadliga energiprojekt samt sätta ambitiösa mål för ökad finansiering till energieffektivisering och förnybar energi.

- **styrelser och ledningar i privata banker och fonder** – att anpassa förvaltning och kreditgivning inom ramen för tvågradersmålet samt informera såväl kunder som regering och myndigheter om innehavets klimatprofil och om hur sparare helt kan avstå från att gynna bolag med fossila kol-, olje- och gasreserver.

- **enskilda fondsparare och bankkunder** – att som ägare begära information om det egna kapitalets klimatpåverkan, inklusive andel i fossila reserver, samt göra ett aktivt val för att minska ägandets klimatpåverkan.

Så oavsett om du är riksdagsledamot, bankdirektör eller pensions-sparare – använd ditt inflytande. Du äger!